

KABB – Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte
Postboks 333
1802 Askim

JUSTISDEPARTEMENTET	
16 DES 2005	
SAKSNR.:	20050408
AVD/KONT/BEH:	LOV/ED/HI
DOK.NR. 52	ARKIVKODE:

Askim 13. desember 2005

Det Kongelige Justis- og Politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vi viser til Brev av 7. juli vedr.

Forslag til: Høringsuttalelse - Likeverd og tilgjengelighet NOU 2005:8

KABB vil takke utvalget for det svært viktige arbeidet som er lagt med i NOU 2005:8

KABB er enig i at:

- Erkjennelse av at diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne er et spørsmål om menneskerettigheter.
- Erkjennelse av manglende tilgjengelighet er diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Generelt

Slik KABB ser det, er utvalgets operasjonalisering av begrepet universell utforming, tillagt et noe ensidig fysisk innhold.

Til grunn for vår uttalelse ligger en oppfatning om at synshemming i vårt samfunn ikke først og fremst bør betraktes som sansetap, men som et informasjonshandikap. Sansetapet utgjør den nedsatte funksjonsevnen, men funksjonshemmingen, dvs. gapet eller misforholdet mellom individets forutsetninger og de krav miljøet eller samfunnet stiller til funksjon, skyldes manglende tilgang på informasjon.

Informasjonsformidlingen i vårt samfunn skjer i stor grad med visuelle virkemidler i form av skrift, bilder og symboler. Jo mer visuell informasjonen blir, dess større blir de synshemmedes funksjonshemming.

Noe av det informasjonsgapet som finnes mellom synshemmede og seende kan reduseres ved hjelp av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Synshemmede kan ved hjelp av syntetisk tale, leseleser eller forstørret skrift lese elektronisk lagret tekst. Man kan bruke internett og e-post og skanne og lese mange typer trykt tekst. Men for at dette skal fungere tilfredsstillende er det nødvendig at IKT-løsningene er universelt utformet og følger gitte standarder.

KABB støtter derfor det mindretallet i utredningsutvalget som består av Buvik, Fjellanger og Larsen (kap. 10.12.6.1), i at tidsfrister for gjennomføring av lovkravene, satt i § 11, ikke bør begrenses til bygninger, men også bør gjelde samferdsel og IKT. Vi er enige med dette mindretallet i følgende utsagn: " Når det gjelder IKT, er utskiftetakten så stor at det ikke vil by på særlige problemer å tidfeste en plikt til universell utforming i samsvar med de frister som foreslås for bygg og anlegg mv.". Når det gjelder eksisterende IKT-løsninger vil KABB gå noe lenger enn utvalgets mindretall idet vi mener at en frist på 5 år etter at loven har trådt i kraft, vil være tilstrekkelig.

KABBs virkeområde

KABB er opptatt av at alle, også mennesker med funksjonsnedsettelse, skal ha like muligheter til deltakelse. KABB vil i den sammenheng henlede oppmerksomheten spesielt mot deltakelse i form av utfoldelse i organisert trosliv.

I vår gjennomgang av utredningen, kan vi ikke se at dette spørsmålet er undergitt noen nærmere drøfting. Vi finner heller ikke at disse temaene er tilstrekkelig ivare tatt under gjennomgang av andre områder.

KABB krever lik rett for alle til deltakelse i tros- og gudstjenesteliv
For KABB er det viktig at deltakelse i trosliv blir gjort til gjenstand for krav om universell utforming, og i minst mulig grad gjøres til spørsmål om individuell tilrettelegging. Dersom individuell tilrettelegging (i motsetning til universell utforming) blir den dominerende tilnærming på dette området, frykter vi for at det på religionslivets arenaer vil forbli vanskelig å vinne innpass for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Et eksempel kan klargjøre saksforholdet: Dersom det i alle kirker finnes salmebøker og liturgisk materiell i punktskrift og storskrift, vil dette være et ledd i å gjøre gudstjenestelivet universelt tilgjengelig. Dersom det derimot må produseres punkt-/storskrifteksemplarer av materiellet før hver gudstjeneste ut fra kjennskap til om det kommer noen synshemmede, blir dette å regne som individuell tilrettelegging. Det siste anser vi å være en dårligere løsning. Poenget er at synshemmede på linje med andre, skal kunne ta del i en gudstjeneste uten å forhåndsvarsle at man kommer. Mangel på universell tilrettelegging vil kunne anspore vegring mot å gjøre behov for individuell tilrettelegging gjeldende da det kan antas å føre til merarbeid. Det er viktig å være klar over at gudstjenestemateriell er svært godt tilrettelagt for majoriteten: Mennesker uten funksjonsnedsettelse vil med selvfølgelighet påregne at gudstjenestemateriell i en for dem tilgjengelig form, blir stilt til disposisjon. Et universelt tilgjengelig gudstjenesteliv vil gjøre spørsmålene om hvor mange tilretteleggingen gjelder, mindre relevante.

Vi innser at det vil finnes en grense for rekkevidden av mulig universell tilgjengelighet i denne sammenhengen. Men en slik grense bør være streng, og den må operasjonaliseres.

KABB krever at det enten direkte, eller som en følge av en antidiskrimineringslov, påbys at alle trossamfunn som mottar statstøtte, skal være ansvarlige for å gjøre gudstjenestemateriell tilgjengelig i punktskrift og stor skrift.

Vedrørende storskrift, bør det utredes hva som tilnærmelsesvis vil være det best og hyppigst prefererte alternativ hva størrelse og skrifttype angår. Behov for avvikende skrifttyper i forhold til dette, bør ivaretas gjennom bestemmelser om rett til individuell tilrettelegging.

KABB krever lik rett for alle til konfirmasjon og trosopplæring
Foruten å inneha funksjon som en kirkelig handling, er konfirmasjon også å betrakte som et offentlig tjenestetilbud. Særlig gjelder dette Kirken den Norske som er omfattet av statskirkeordningen. Men andre trossamfunn som mottar statstøtte, må likevel betraktes parallelt.

Konfirmasjonsoppleggene i det enkelte trossamfunn som mottar statlig støtte, må derfor påbys å være så universelt utformet som mulig. Eksempelvis må det påbys krav til innkjøp av konfirmasjonsmateriell, som da blir å regne som en offentlig anskaffelse, at dette må forefinnes i formater som er tilgjengelig for alle.

Dette kan eksempelvis skje ved at det foreligger en universelt tilrettelagt elektronisk utgave i tillegg til trykte konfirmasjonsopplegg.

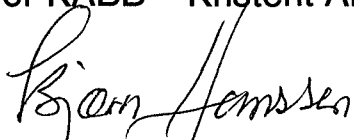
Den delen av konfirmasjonsoppleggene som ikke lar seg tilrettelegge universelt, må ledsages av bestemte rettigheter til individuell tilrettelegging. Rett til slik tilrettelegging må være så omfattende at mennesker med funksjonsnedsettelse, sikres det samme utbyttet av konfirmasjonsoppleggene som andre.

Erfaringene med tilrettelegging gjort av prosjekter som har mottatt støtte i henhold til trosopplæringsreformen, bør systematiseres og danne grunnlag for universell utforming av trosopplæring og konfirmasjon. En slik universell og eventuell individuell tilrettelegging, må ha en tydelig forankring i en antidiskrimineringslov.

For fullt ut å kunne delta i kirke- og organisasjonsliv er det nødvendig å ha tilgang til aviser, tidsskrifter og litteratur på lik linje med resten av befolkningen. Når det gjelder tilgang til kristelige dagsaviser og tidsskrifter mener vi at dette kan sikres ved at det stilles krav om at det må foreligge en universelt utformet elektronisk utgave i tillegg til den trykte utgaven. For gruppen eldre, som i mindre grad enn andre behersker bruk av IKT-hjelpemidler, kan det automatisk produseres en lydutgave med syntetisk tale av god kvalitet ut fra en universelt utformet elektronisk tekst. slike lydutgaver kan da leses på de lydbokspillerne som brukes til lesing av ordinære lydbøker.

Med vennlig hilsen

For KABB – Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte

Bjørn Hanssen
Organisasjonsdiakon